

Varbolas on praegu kuueklassiline algkool, mis paari viimase aastaga neljaklassilisest välja kasvanud.

Selle kandi esimene koolimaja ehitati 110 aastat tagasi Pajakale. Möisaomanik **Peter Stackelberg** andis ehitusmaterjali ja 10 tiinu maad. Ehitasid kohalikud mehed **Mart Treibeli** eestvedamisel. Kevadel hakati ehitama ja 15. oktoobril 1882. aastal algas õppetöö Pajaka algkoolis. Esimesel aastal oli 50 õpilast. Esimene õpetaja oli **Toomas Lassmann**.

1964. aastal sai kool Varbola sovhoosi keskusest pooleteise kilomeetri kaugusel uue hoone. Seal töötas kool neljaklassilisena kolm aastat, kuni ta väikeste koolide likvideerimise tuhuinas 1967. a. suleti. Põhjuseks toodi väike õpilaste arv — koolis oli 17 last.

Möödus viisteist aastat ja 1982 avati taas Pajaka Algkool. Õppureid oli kolm. Kool nimetati ümber Varbola Algkooliks. Viie aasta pärast, 1987. a. sügisel, sai Varbola keskuses valmis uus koolimaja. Siin ongi viiekümne õpilase ja kaheksa õpetajaga Varbola Algkooli kodu.

Koolis on viis klassikomplekti, III ja IV klass on koos. Kolm õpetajat on põhikohaga, teistel on tunde vähem.

Direktor **Tiiu Elfenbein** rääkis eesti rahvuskultuuri süvendatud õpetamisest Varbola Algkoolis. Teadmisi meie esivanemate kultuurist saab lastele anda kõigi ainetate kaudu, muusikast matemaatikani. Eraldi on V ja VI klassi õppekavas selle tarvis 50 tundi. Programmi üks osa hõlmab eesti muinasjutte, kõnekäände, vanasõnu, mõistatusi. Teises osas käsitletakse rahvuspühi ja -traditsioone, rahvakalendri tähtpäevi. Kõige sellega koos käib rahvalaulude, -tantsude ja -mängude õppimine. Tunnid on kaks korda nädalas. Üks kord on suuline õppus, teises tunnis lauldakse ja tantsitakse.

Esimene suurem ettevõtmine oli mihkclipäeva tähistamine. Kooli mihkclipäevapeost rääkis V klassi õpilane **Katrin Riisa**. Laulud, tantsud ja näitemäng põimusid üheks kirevaks lavastuseks. Vesteti juttu põllutööst ja saakidest ning ennustati ilma. Mihkli-laadal olid leierkastimängija, sooja saia müüja, suupillimängija, vägikaikavedajad, hundirattaviskajad, õllemüüjad ja preilidki patseerimas. Tüdrud

kud näitasid näpuosavust kudumises, ketramises ja kerimises.

Mihkclipäevapeole oli kutsutud teiste koolide lapsi ja oma küla rahvast. Pidul meeldis kõigile.

Oktoobrikuus tulevad hõimupäevad, novembris rahvakalendri järgi mardid-kadrid.

Rahvuskultuuri vestlustunde viib läbi kirjandusõpetaja **Siiri Kärp**, rahvalaule õpetab muusikaõpetaja **Tiiu Oppi** ja tantse — kehalise kasvatuse õpetaja **Eli Nevski**. Rahvapille praegu ei ole. Nüüd, kui Varbola Kultuuri ja Hariduse Seltsi kaudu seljatagune tugevam, saadakse ehk neidki muretseda. Kõigepealt tahaks kool saada kannelt.

Koolis on poisse-tüdrukuid, kes valmistuvad noorkotkasteks-kodutütardeks saama. Nende tegemistest rääkis VI klassi poiss **Janno Jõgi**. Käidi rattamatkal, mille juht oli **Toomas Tõnisson**. Tema selgitas poistele, mida peavad noorkotkad tegema ja teadma. Tuleb osata kolme sõlme teha, lõket süüdata ja muid matkatarkusi. Poisid peavad võimlema, et saada tugevaks ja julgeks. Tuleb tunda oma maalinna ja maakonda. Igal poisil on vaja kodus teha puust või metallist käsitöö. Kodutütred peavad oskama keeta-küpsetada ja näputööd teha. Oktoobri keskel on katsed. Noorkotkasteks valmistuvad 5—6 poissi ja kodutütardeks sama palju tüdrukuid.

Väike maakool Varbolas on hästi mõnus ja hubane. Koridorisein'el pikkades ridades laste joonistused, palju rohelist sügispäikese pehmes valguses. Seinal suur rõõmsavärviline maal maalinnast. Veidi eemal väike pildirikas ülevaade kooli ajaloost. Nii teab iga laps oma koolist ka natuke rohkem kui vaid tänast päeva. Ja võib-olla aitab seegi kaasa, et Varbola lapsed oma kooli armastavad ning puhta ja ilusa hoiavad. Eesti rahvuskultuur, mis lastele selles koolis ja külas nüüd jälle maast-madalast omaseks saab, on ju ikka kodukolde kõrval au sees pidanud kooli kui vaimukosutuse paika.

TIINA TREIMANN

Varbola kultuuriloost 4.

Varbola Algkooli lapsed tantsuhoos.

Selles majas hakkas 1882. a. tööle Pajaka kool.